
ПРОГЛАС

Издание на Филологическия факултет
при Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“

кн. 2, 2019 (год. XXVIII), ISSN 0861-7902

НЕВРОДИДАКТИКАТА И КОНЦЕПЦИЯТА ЗА МНОГОЕЗИЧИЕТО – НОВИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ЧУЖДОЕЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ

NEURODIDACTICS AND THE CONCEPT OF PLURILINGUALISM – NEW POSSIBILITIES FOR FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Янка Коева, Невродидактика и многоезичие. Велико Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2018, 319 с., ISBN 978-619-208-168-3

Тази монография отразява една сравнително нова тенденция в дидактиката и в методиката на обучение по немски език като чужд, свързана с опитите за осмисляне и прилагане на съвременните достижения на невронауките в теорията и практиката на обучението. Познанията за физиологичните фактори, обуславящи иначе трудно достъпните за пряко наблюдение процеси на учене, се използват за развиването на методически концепции, които насърчават самостоятелността и активността на учещия и допринасят за оптималното използване на предпоставките за изграждане на неговата езикова и многоезична компетентност.

Трудът цели най-вече да допринесе за подобряване на обучението по чужд език, като покаже и препоръча връзката му с усвояването и обучението по роден език, обоснована с концепцията за многоезичието от гледна точка на невродидактиката. По този начин необходимостта от междупредметни връзки, изтъквана в нормативните документи и учебните програми за българското средно училище, се обосновава и конкретизира чрез теоретични концепции, експериментални данни, примери и методически препоръки в контекста на сравнително нови и актуални научно-приложни области.

Монографията е структурирана в увод, четири глави, изводи и заключение. Тя съдържа теоретична и емпирична част. Илюстрирана е с четиринадесет фигури. Шест таблици и единадесет приложения допълват и доизясняват научните постановки и изследователските резултати. В първа глава се разглеждат фактори, които влияят върху ученето на езици: мозък, неврони и техните функции, невробиологични и психични процеси, развитие на човека, възраст, пол, типове и стилове на учене, стрес, мотивация, езикова биография и др. Обстойното представяне на научното познание в областта на невродидактиката в контекста на естественото усвояване и на обучението по чужд език и направените изводи и преки връзки с практиката са сравнително нови за българската методическа литература и имат висока познавателна и практическа стойност. Втора глава е посветена на актуалната концепция за многоезичието, което е разгледано в неговите образователно-политически, научни и дидактически измерения. На основата на задълбочено представяне с позовавания на значими изследвания и автори се извеждат полезни насоки за свързване на концепцията за многоезичието с развиването на професионалната компетентност на учителя и с практиката на обучението. Трета глава насочва към една от основните прояви на връзката между концепцията за многоезичието и невродидактиката – взаимодействието между езиците в рамките на многоезичната комуникативна компетентност и междуезиковия трансфер като израз на това взаимодействие. За тази цел задълбочено и многостранно е анализирана същността на знанията по лексика и граматика и на продуктивните умения писане и говорене от гледна точка предимно на комуникативната дидактика, прагматиката и дидактиката на многоезичието. Засягат се и спорни в близкото минало кръг от въпроси, като например експлицитното преподаване на граматични знания, по който авторката заема ясна позиция.

Четвърта глава представя експериментално изследване на междуезикови процеси при развиване на споменатите знания и умения. Оригинален принос в научно-приложно отношение представлява многоаспектното проучване на обратния трансфер от немски език (като Е3) към български език (като Е1) при усвояване на граматични знания (за лични възвратни местоимения) и формиране на умения и навици за съставяне на коментар на български език. В това проучване са идентифицирани и анализирани различни видове трансфер и съответно ретротрансфер. Установено е също така и влиянието на свързващия английски език (Е2) на граматично, семантично, функционално и прагматично езиково равнище. Интерес представляват и още две теми, засегнати в тази глава – насоките за развиване на академичното, устно речево умение за изнасяне на реферат и емпиричното изследване на мотивацията на студентите за изучаване на немски език.

Изводите и препоръките са значими за методиката и дидактиката и би трябвало да се вземат под внимание при развиването на езикови и ключови компетентности в сферата на средното и висшето образование. Като съсредоточават вниманието върху връзката между сравнително новата област „невродидактика“ и на концепцията за многоезичието, от една страна, и теорията и практиката на чуждоезиковото обучение, от друга, те са ценни за преподаватели и специалисти по чуждоезиково обучение, както и за експерти в областта на образованието.

Елена Савова¹

¹ Елена Савова (Elena Savova) – д-р, доцент в департамент „Чужди езици и култури“ на Нов български университет, София, esavova@nbu.bg